

Rudým bacilem bylo nakaženo i mnoho vědců po celém světě, včetně USA. Např. Joliot-Curie, vědec, který v uvolňování neutronů a řetězové reakci objevil nejdůležitější předpoklady pro konstrukci atomové zbraně, několik týdnů před osvobozením Paříže prohlásil, že za války přešel od sociálních demokratů ke komunistům.

Komise pro vyšetřování neamerické činnosti

Pro pochopení rozporného světa nestačí poznat minulost jen na této straně železné opony. I daleko, předaleko od Jáchymova, zasedaly komise. Je dobré připomenout, že od meziválečného období bylo zejména mezi světovými vědci mnoho sympatizantů s komunisty. A podobně, jako se na naší straně barikády dštil oheň a síra na tzv. kapitalisty, na druhé straně to odnášeli tzv. komunisti. U nás se „čistilo“ ve jménu stalinismu, za oceánem se oddělovalo zrno od plev v duchu mccarthismu.

„Každý komunista začínal jako liberál“, prohlásil jeden z vyšetřovatelů Komise pro neamerickou činnost, „proto je třeba odhalit komunistu už v liberálově“. Špiclování, zastrašování, cenzurování poštovních zásilek, neboť co kdyby si zabavené tiskoviny přečetli „nevzdělaní“ lidé a mohli by jim začít věřit, byly praktiky, kterým se nešlo bránit. Podstatné bylo už podezření ze špatného smýšlení. „Máte jen ta práva, která vám tato komise přizná“, říkali vyslyšající vyslychaným a snažili se donutit obviněného k udávání svých přátel a příbuzných. Spokojení byli, až když jste rezignovali na svou lidskou důstojnost a ohnuli hřbet.

Ve srovnání s bolševickou důsledností jsou počty mrtvých, uvězněných a diskriminovaných Američanů za mccarthismu celkem skromné. Dvě popravy, 2 vraždy ve vězení, 3 politické vraždy, 6 úmrtí po obvinění, 15 sebevražd, 11 500 propuštění z práce, 12 000 demisí ve státní službě, 300 filmových umělců na černé listině, několik desítek exulantů (mezi nimi Charlie Chaplin), 145 zatčených pro komunismus. Další miliony osob měly svůj spis a vyskytovaly se na seznámech Komise pro neamerickou činnost, FBI, CIA a Pentagonu. Z celkového počtu 65 milionů pracujících Američanů se prověrky týkaly asi 13,5 milionu. I příběh Jiřího Voskovce, který byl po návratu do USA v roce 1950 obviněn z „předčasného antifašismu“ a držen téměř rok na ostrově Ellis Island, vypovídá o nelegálním nátlaku na každého, kdo se jen trochu lišil.

Podezřelí z neamerické činnosti jen s potížemi nalézali obhájce, protože i advokáti se báli, že sami pak budou obviněni z komunistických praktik. Odsouzení k smrti manželů Rosenbergových „za atomovou špionáž“ bylo umožněno zejména díky málo kvalitní obhajobě. Dodnes varující je zejména podobnost obrazu „zrady národa“ v procesu proti manželům Rosenbergovým a rétoriky „zrady dělnické třídy“ v procesu proti Miladě Horákové.

Už jen vědomí, že náš život je předurčován tajemným „spisem nad námi“, je pro demokracii zhoubné. Mccarthismus nebyl ničím jiným, než jedním z nekončících pokusů jak přeměnit omezenou demokratickou moc v neomezený diktát. Jak dokazují dokumenty periodicky odtajňované, názory amerických občanů jsou stále ještě kontrolovány více než je v demokraciích přijatelné. Ostatně při udělování víz USA diskriminovaly v duchu mccarthismu žadatele podle jejich politického přesvědčení až do poloviny osmdesátých let 20. století.

Neústavní a nelegální praktiky Komise pro neamerickou činnost sice pozdě, teprve v roce 1957, ale přece, účinně redukoval až Nejvyšší soud. Tentýž, co v této „zemi svobody“ soudně zakázal rasovou diskriminaci. Nejvyšší soud omezil Komisi moc nutit vyslychané k udavačství a především uznal právo na akademické svobody. Odvetou se Nejvyšší soud stal

Frédéric Joliot-Curie

terčem politických útoků a rozehrála se kampaň pro omezení jeho nezávislosti. Hon na soudce našťěstí skončil neúspěchem.

Nové dotazníky, zaváté do naší společnosti zákonem o utajovaných skutečnostech, jsou přímým dědictvím mccarthismu. Ústup od demokracie začíná slovy a končí vraždou. „*Naším cílem je jednota a tento cíl posvěcuje všechny prostředky nevyjímaje lest, zradu, násilí, žalář a smrt.*“ Tyto zločiny se následně interpretují jako „historická nutnost“ na cestě k vítězství! Zamysleme se nad slabostí právního státu v zemi, v níž má mnohem silnější kořeny než zde. A nedělejme si žádné iluze o fungování právního státu u nás.

vítězství v jedné válce
fakticky znamenalo válku novou